

Stichting

BELANGENBEHARTIGING VAN VOGELOPVANGCENTRA NEDERLAND

www.bvvn.nl

Notitie.

Heeft de overheid, in casu de gemeente, een zorgplicht ten aanzien van in het wild levende vogels?

Opvangcentra voor dieren en andere dierenvrienden poneren vrijwel altijd de stelling, dat de gemeente een zorgplicht heeft voor in het wild levende dieren en dat uit die zorgplicht, subsidiëring van de centra ook een verplichting is. Maar is dat zo?

Secretariaat:

mevr. Sylvia Boogh, Zwarteweg 1, 1759 LD Callantsoog, T. 0223 642025, M 06 5838880
mail: secretaris@bvvn.nl, bank NL90 RABO 0187 4734 39, KvK 61400416

Naarden, april 2015

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is het vanzelfsprekend, dat wordt gekeken naar de huidige regelgeving op dit terrein.

Wij komen dan uiteraard terecht bij artikel 2 van de Flora- en faunawet. Dit artikel luidt:

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in, dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

De Raad voor Dieren Aangelegenheden zegt hierover in 2012:

‘Wanneer we natuur in zijn meest strikte definitie – “niet door de mens beïnvloede plant- en dierpopulaties” – nemen, zou de mens geen verantwoordelijkheid voor het welzijn van dieren in de natuur kunnen hebben. Er is overigens in Nederland geen, en in Europa nauwelijks nog zuivere natuur: de leefomgeving en bewegingspatronen van vrijwel alle dieren in de natuurlijke omgeving worden door menselijk landgebruik en landbeheer beïnvloed en vele dierpapulaties worden rechtstreeks beheerd. De raad is van mening dat de mate van natuurlijkheid de morele verantwoordelijkheid als zodanig niet verandert, omdat deze morele verantwoordelijkheid voortvloeit uit de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier en uit de overtuiging dat dieren sentient beings zijn. Deze morele verantwoordelijkheid gaat overigens nadrukkelijk over het menselijk handelen en heeft geen betrekking op de interactie van dieren onderling’.

De Raad trekt uiteindelijk de volgende conclusie:

“De mens heeft een morele verantwoordelijkheid voor het welzijn van dieren, omdat dieren voelende wezens zijn en omdat de mens direct of indirect invloed heeft op de mogelijkheden van individuele dieren en van dierpapulaties om zich aan te passen aan de heersende omstandigheden. De praktische uitoefening van deze morele verantwoordelijkheid noemen we zorgplicht. De invulling van de zorgplicht kan worden ingeperkt door de praktische onmogelijkheid om het welzijn van een dier of een populatie dieren te waarborgen en door mens- en diergerichte doelstellingen die zwaarder kunnen wegen dan welzijnsaantasting. Er moet altijd een ethische afweging van de aanvaardbaarheid van de welzijnsaantasting plaatsvinden.”

De zorgplicht is door het vorenstaande voldoende in beeld gebracht. Zorgplicht bestaat, daarover behoeft geen discussie te bestaan. Onder “een ieder” vallen alle rechtspersonen, dus ook de overheid.

Velen waren al lang, voor dat wetgeving een feit werd, overtuigd van de zorgplicht voor dieren. Op dit moment zijn er 30 opvangcentra voor vogels in ons land, die in georganiseerd verband, de zorgplicht ten aanzien van vogels concreet maken. De centra zijn sinds kort verenigd in de “Stichting Belangenbehartiging voor Vogelopvangcentra Nederland” (BvVN).

Veel opvangcentra bestaan al gedurende tientallen jaren. **Allen werken met de voor dit werk noodzakelijke ontheffing van de minister.**

De website van de BvVN (www.bvvn.nl) vat de informatie over deze centra als volgt samen: Omdat de opvangcentra, zowel bestuurlijk als werkinhoudelijk, vaak dezelfde problemen tegenkomen, ligt het voor de hand om de krachten te bundelen. Ook hier geldt: "twee weten meer dan één".

Naast allerlei praktische vraagstukken, die zich voordoen bij de opvang van vogels, is ook het draaiende houden van de centra in zakelijk en financieel opzicht vaak een probleem. De stichting probeert alle krachten te bundelen. Dat is nodig, omdat het werkterrein van bijna alle centra veel breder is dan de opvang van vogels. Naast vogels worden ook andere dieren opgenomen. Met uitzondering van honden en katten en andere gedomesticeerde dieren (daar heeft de overheid een wettelijke taak) worden meestal alle zoogdieren opgenomen.

De centra zijn nadrukkelijk geen asiel, maar zijn bedoeld voor de opvang van (inheemse) vogels en zoogdieren, die door ziekte, verwonding of verwezing bijna altijd direct of indirect door toedoen of nalaten van mensen, niet zelfstandig in de vrije natuur kunnen overleven. De dieren blijven niet in de centra, maar het is het streven van elk centrum om de dieren op te laten knappen en weer vrij te laten. Daar is veel kennis voor nodig.

Alle centra werken met vrijwilligers, sommige met vele tientallen. Slechts op een beperkt aantal centra is een beroepskracht aanwezig. Naast vrijwilligers bieden de meeste centra **stageplaatsen aan studenten** van LBO, HBO en Universiteit. **Ook mensen**, die door welke oorzaak dan ook, **niet of (nog niet) kunnen deelnemen aan het reguliere arbeidsproces**, kunnen bij de centra vaak een plaats krijgen. Er is ook sprake van samenwerking met bijv. de reclassering.

Door het steeds groter wordende aanbod van vogels en dieren neemt ook de taak van de centra toe. **Er is veel kennis nodig**, om het uiteindelijke doel te bereiken. Kennis die bijna altijd wel bij één van de centra te vinden is. Daarnaast vervullen alle centra ook een **educatieve taak**. Scholen kunnen er altijd terecht. Er zijn centra, die daarover concrete afspraken hebben met scholen of leerstof t.b.v. scholen aanbieden. Natuurlijk is er een openstelling voor publiek en worden er bijna overal **"open dagen"** georganiseerd.

U zult met ons kunnen constateren, dat de bedrijfsvoering van de centra vanwege de vele parttime krachten, de lange openstelling en de veelheid van taken lastig is. Dat geldt zowel voor de betaalde als de vrijwillige beheerder van een centrum.

Tot slot hebben alle centra nog een overeenkomst en dat is de slechte financiële situatie. Centra kunnen voor dierenonderkomens enz. vaak wel een beroep doen op verschillende fondsen, maar kunnen dat **"geoordeelde" geld nooit aanwenden om hun huishouding draaiende te houden.** Bestuurlijk is het dan ook vaak een zaak van de eindjes aan elkaar knopen. Door de krachten te bundelen en op te treden namens alle centra, hoopt de stichting voor fondsen, maar ook voor de commerciële bedrijven een aantrekkelijk partner te zijn."

Deze centra zijn zoals op de website van BvVN staat geen asiel, maar bestemd voor (snelle) revalidatie van vogels. De centra zijn **noodzakelijk om het individu de mogelijkheid te geven om invulling te geven aan de wettelijk voorgeschreven zorgplicht.** De zorgplicht wordt immers voor een deel tenietgedaan door artikel 14 van het **Besluit vrijstelling Beschermd dier- en plantensoorten**

De tekst van dit artikel (lid 1 en 2) luidt:

1. De verboden op het vervoeren en onder zich hebben, bedoeld in artikel 13, eerste lid, van de wet, gelden niet ten aanzien van zieke of gewonde dieren behorende tot een beschermde inheemse diersoort ten behoeve van opvang en verzorging.

2. De in het eerste lid genoemde vrijstelling geldt slechts voor zover de dieren binnen twaalf uur worden overgedragen aan personen of instanties die gerechtigd zijn de dieren onder zich te hebben.

Op de site van [Vogelbescherming](#) staat als vertaling van dit artikel naar het publiek: "In artikel 14 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten is bepaald dat het niet verboden is om vogels te houden wanneer deze ziek of gewond zijn en daarom opvang en verzorging nodig hebben. Maar de vogel moet wel binnen twaalf uur overgedragen worden aan een bevoegde instantie zoals een vogelasiel of een vogelhospitaal."

Met andere woorden de zorgplicht voor een ieder, opgenomen in het basisartikel 2 van de Flora- en faunawet, kan door de werking van artikel 14 van bovengenoemd besluit alleen maar het gewenste resultaat hebben als er een reële mogelijkheid is " dat de dieren binnen twaalf uren worden overgedragen aan personen of instanties die gerechtigd zijn de dieren onder zich te hebben."

De zorgplicht voor in het wild levende vogels (dieren) kan realistisch gezien alleen worden uitgevoerd, wanneer opvangcentra in staat worden gesteld deze na 12 uren op te vangen. Dat moet niet alleen gebeuren door het verlenen van vergunningen met strenge bepalingen en de controle daarop, maar ook door het financieel mogelijk te maken dat een opvangcentrum kan functioneren en er op die manier kan worden voldaan aan de wettelijke zorgplicht.

In het verlengde van het vorenstaande zijn er nog twee wetsartikelen, die de zorg van de overheid voor het dier expliciet weergeven, namelijk

Politiewet 2012 artikel 3

De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en *het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven.*

en:

Wet veiligheidsregio's Artikel 3

Tot de brandweertzorg behoort:

- a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt;
- b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand.

Uit de berichtgeving in de kranten en op het internet is zonneklaar, dat de algemeen verwoorde zorgplicht in artikel 2 van de Flora-en Faunawet breed wordt gedragen door de maatschappij. Er wordt veelvuldig een beroep gedaan op de wettelijk verplichting van de brandweer om dieren in nood te redden. In de bijlage een paar " knipsels" van internetpagina's. De zoekwoorden "vogels brandweer" leveren 267.000 hits op !

Zowel de politie als de brandweer zal na een reddingsactie in voorkomende gevallen, direct of indirect via een dierenambulance, een beroep doen op een vogelopvangcentrum. De maatschappelijke functie van deze centra is daarmee ook aangetoond.

Conclusie

De vraag of de overheid, in casu de gemeente, een zorgplicht heeft ten aanzien van in het wild levende vogels, kan dus zonder meer met "ja" worden beantwoord.

Hoewel in de regelgeving geen expliciete verplichting is opgenomen, kunnen opvangcentra, met een verwijzing naar artikel 2 van de Flora- en faunawet, artikel 14 van het Besluit vrijstelling Beschermd dier- en plantensoorten, artikel 3 van de Politiewet 2012 en artikel 3 van de Wet Veiligheidsregio's en vooral ook de samenhang tussen deze artikelen, een beroep op de gemeente doen om het functioneren van hun centrum financieel mogelijk te maken. Dat een gemeente daarbij, met inachtneming van de vergunningsverplichtingen, op eigen wijze een onderzoek kan doen, naar de financiële noodzaak is vanzelf sprekend.

Zonder opvangcentra zijn in feite alle wettelijke bepalingen op dit terrein "loze kreten".